

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Β:
ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΠΩΣ ΘΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΘΟΥΝ ΟΙ
ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΕ
ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΣΤΗΝ
ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΜΕΛΕΤΗ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Σύνοψη

Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και ιδιαίτερα στις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της (Ένωση καινοτομίας, Ψηφιακό θεματολόγιο, Βιομηχανική πολιτική, Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποδοτικά τους πόρους, Νεολαία σε κίνηση, Νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας και Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας). Διερευνά τη συνέπειά τους με την πολιτική συνοχής για την περίοδο προγραμματισμού 2014-20 και προσδιορίζει τρόπους ενσωμάτωσης των εμβληματικών πρωτοβουλιών στο μελλοντικό κοινό στρατηγικό πλαίσιο. Χρησιμοποιώντας ορισμένες λεπτομερείς περιπτώσιολογικές μελέτες, η έκθεση εξετάζει διεξοδικά την εμπειρία από την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβόνας, στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων. Παρέχονται λεπτομερείς χάρτες πορείας για κάθε εμβληματική πρωτοβουλία, καταδεικνύοντας τι, πότε, πώς και από ποιον πρέπει να διεξάγονται ενέργειες με βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη προοπτική. Τέλος, η έκθεση παρέχει συστάσεις όσον αφορά την υλοποίηση των εμβληματικών πρωτοβουλιών με τη χρήση μέσων της πολιτικής συνοχής.

Το παρόν έγγραφο εκπονήθηκε κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ

Metis GmbH: Herta Tödting–Schönhofer, Christine Hamza, Άγγελος Σανόπουλος, Alice Radzyner
EPRC, Πανεπιστήμιο Strathclyde: John Bachtler, Stefan Kah

ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Marek Kołodziejski
Θεματικό Τμήμα Β: Διαρθρωτικές Πολιτικές και Πολιτική Συνοχής
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
B-1047 Βρυξέλλες
Ηλεκτρονική διεύθυνση: marek.kolodziejski@europarl.europa.eu

ΒΟΗΘΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Lea Poljančič

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πρωτότυπο: EN
Μετάφραση: DE, FR
Συνοπτική παρουσίαση: BG, CS, DA, DE, EL, EN, ES, ET, FI, FR, HU, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, SV.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ

Για να επικοινωνήσετε με το Θεματικό Τμήμα ή να εγγραφείτε συνδρομητής στο μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο του, στείλτε μήνυμα στο: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2012.
Βρυξέλλες, © Ευρωπαϊκή Ένωση, 2012.

Το παρόν έγγραφο είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο στην ακόλουθη διεύθυνση:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ

Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του συντάκτη και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην την επίσημη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η αναπαραγωγή και η μετάφραση για μη εμπορικούς σκοπούς επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται μνεία της πηγής και ο εκδότης έχει ενημερωθεί και του έχει αποσταλεί αντίγραφο.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΕΕΥ	Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης
ΑΤ	Αυστρία
ΒΜΥΚΚ	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας, Τεχνών και Πολιτισμού (Αυστρία)
δισ	Δισεκατομμύρια
Κατ.	Κατηγορία
ΔΣ	Διασυνοριακή Συνεργασία
ΤΣ	Ταμείο Συνοχής
ΠΑΚ	Πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία
CO₂	διοξείδιο του άνθρακα
CONV	Σύγκλιση
ΠΣ	Πολιτική Συνοχής
ΚΑΠΕ	Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
ΚΣΠ	Κοινό στρατηγικό πλαίσιο
ΕΚΕ	Εταιρική κοινωνική ευθύνη
ΓΔ	Γενική Διεύθυνση
DPS	Οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή (Ιταλία)
DSM	Στρατηγικό έγγραφο για το Mezzogiorno
DSPN	Προκαταρκτικό έγγραφο εθνικής στρατηγικής (Ιταλίας)
π.χ.	παραδείγματος χάρη
ΕΓΤΑΑ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕΤΑΑ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης
ΕC	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΕΠΕ	Επιβλαβείς για το περιβάλλον επιδοτήσεις
ΕΤΕ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων
ΠΕΚ	Πρόγραμμα για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία
ΕΙΤ	Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας
EMCO	Κοινές αρχές, Επιτροπή Απασχόλησης
ΕΤΘΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας
ΕΚ	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- ΕΡΜΦ** Ευρωπαϊκός μηχανισμός μικροχρηματοδοτήσεων Progress
- ΕΧΕ** Ευρωπαϊκός χώρος έρευνας
- ΕΤΠΑ** Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- ΚΕΕΥ** Κοινοπραξία Ευρωπαϊκής Ερευνητικής Υποδομής
- ΕΣCO** Ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελμαμάτων
- ΕΚΤ** Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
- ΕSFRI** Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Φόρουμ Ερευνητικών Υποδομών
- ΕΕΣ** Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία
- ΕΤΕΑΝ** Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (Ελλάδα)
- ΕΕ** Ευρωπαϊκή Ένωση
- ΕΕ-12** Κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004 και το 2007
- ΕΕ-15** Κράτη μέλη πριν από τη διεύρυνση του 2004
- ΕURES** Ευρωπαϊκές Υπηρεσίες Απασχόλησης
- ΕΥΔ ΕΠΑΕ** Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» (Ελλάδα)
- ΕΥΕ** Erasmus «Νεαροί επιχειρηματίες»
Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής Δράσεων στους τομείς της Ενέργειας, του Φυσικού Πλούτου και της Κλιματικής Αλλαγής
- ΕΥΣΕΔ
ΕΝ/ΚΑ** (Ελλάδα)
- ΕΙ** Εμβληματικές πρωτοβουλίες
- FISCALIS** Πρόγραμμα συνεργασίας της ΕΕ που παρέχει τη δυνατότητα στις εθνικές φορολογικές αρχές να δημιουργούν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες και εμπειρογνωμοσύνη
- ΠΠ7** Έβδομο κοινοτικό πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας
- G20** Υπουργοί Οικονομικών και διοικητές κεντρικών τραπεζών από 20 σημαντικές οικονομίες
- G8** Φόρουμ για τις κυβερνήσεις των οκτώ μεγαλύτερων οικονομιών παγκοσμίως
- ΑΕγχΠ** Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν
- GIF** Μηχανισμός Υψηλής Ανάπτυξης και Καινοτομίας για τις ΜΜΕ
- ΠΔΣ** Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις
- ΕΑΔ** Επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό

- «ΟΡΙΖΟΝ** «Ορίζοντας 2020» – ερευνητικό πρόγραμμα για την περίοδο 2014-2020 (ΠΠ7, ΠΑΚ και Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και 2020» Τεχνολογίας (ΕΙΤ).
- ΑΠ** Ανθρώπινοι πόροι
- ΕΦ** Ενδιάμεσοι Φορείς
- ΤΠΕ** Τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών
- ICT-PSP** Πρόγραμμα υποστήριξης της πολιτικής για τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών
- ΔΟΕ** Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
- JASMINE** Κοινή δράση για τη στήριξη των ιδρυμάτων μικροχρηματοδότησης στην Ευρώπη
- JEREMIE** Κοινοί ευρωπαϊκοί πόροι για τις μικροεπιχειρήσεις και τις μεσαίες επιχειρήσεις
- JESSICA** Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις στις αστικές περιοχές
- ΚΤΓ** Κοινή Τεχνική Γραμματεία
- ΚΓΚ** Ίδρυση κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας
- ΑΚΖ** Ανάλυση κύκλου ζωής
- LIFE+** Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον
- ΔΒΜ** Δια βίου μάθηση
- ΔΠΙ** Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας
- ΤΠΑ** Τοπικές και περιφερειακές αρχές
- ΔΑ** Διαχειριστική Αρχή
- Mbps** Μεγαμπίτ ανά δευτερόλεπτο
- ΥΠΕΚΑ** Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Ελλάδα)
- εκατ.** Εκατομμύριο
- ΚΜ** Κράτος μέλος
- ά.α.** Άνευ αντικειμένου
- ΜΚΟ** Μη κυβερνητική οργάνωση
- ΕΠΜ** Εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων
- ΕΣΠΑ** Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
- ΕΠ** Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

- ΑΑΦ** Αξιολόγηση αντικτύπου της φτώχειας
- ΡΟΙΝ** Διαπεριφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα
- ΡΟΝ** Εθνικά επιχειρησιακά προγράμματα (Ιταλία)
- Ε&Α** Έρευνα και Ανάπτυξη
- ΠΑΑ** Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση
- ΑΠΕ** Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- ΠΕΠ** Περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα
- RSFF** Χρηματοδοτική διευκόλυνση καταμερισμού του κινδύνου
- Ε&Α** Έρευνα και Ανάπτυξη
- ΕΤΑ** Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη
- ΕΤΑΚ** Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία
- ΣΕΤ** Στρατηγικό Σχέδιο Ενεργειακών Τεχνολογιών
- ΕΧΠΕ** Ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ
 - ΔΤ** Διαρθρωτικά Ταμεία
 - SK** Σλοβακία
- ΜΜΕ** Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
 - ΤΒ** Τεχνική Βοήθεια
- ΣΛΕΕ** Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ΔΕΔ** Διευρωπαϊκά δίκτυα
- ΤΣΑ** Τοπικά σύμφωνα απασχόλησης
- ΣΕΕ** Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
 - ΘΣ** Θεματικός στόχος
 - ΗΕ** Ηνωμένα Έθνη
- ΗΠΑ** Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
- ΕΕΚ** Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
- ΟΠΥ** Οδηγία πλαίσιο της ΕΕ για τα ύδατα

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ιστορικό

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» παρουσιάστηκε το 2010 και παρέχει τη βάση για την Ευρώπη προς το 2020. Η στρατηγική αποτελεί συνέχεια της στρατηγικής της Λισαβόνας με στόχο την αποφυγή των σφαλμάτων του παρελθόντος. Μαζί με τις ενσωματωμένες επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της, η στρατηγική θεσπίζει συνέργειες μεταξύ διαφορετικών θεματικών πεδίων και αντιμετωπίζει διαφορετικά επίπεδα. Οι εμβληματικές πρωτοβουλίες συνιστούν δρόμους σε θεματικούς τομείς όπως η καινοτομία, η ψηφιοποίηση, η φτώχεια, η απασχόληση, η βιομηχανία, η νεολαία και η αποδοτικότητα των πόρων. Τα θεματικά πεδία καλύπτουν πολλά διαφορετικά πεδία πολιτικής σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και συνδέονται με διάφορα ευρωπαϊκά μέσα και ιδιαίτερα με τα μέσα της πολιτικής συνοχής.

Η «Ευρώπη 2020» αντικαθιστά την ατζέντα της Λισαβόνας. Ο θεματικός αντίκτυπος της ατζέντας της Λισαβόνας εμφανίζεται σε διάφορες πολιτικές και μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, η οικονομική κρίση επηρέασε σαφώς τη βάση της ατζέντας και, κατά συνέπεια, οι στόχοι της δεν μπορούν να επιτευχθούν. Εντούτοις, δεν είναι βέβαιο εάν η αποτυχία οφείλεται μόνο στην κρίση ή αν η υλοποίηση ήταν εξ αρχής ανεπαρκής. Σε πρόσφατη αξιολόγηση¹ εντοπίστηκαν πολλές διαφορετικές προκλήσεις που συνδέονται με την ατζέντα της Λισαβόνας, κυρίως όσον αφορά την πολυπλοκότητα και την απουσία έγκρισης από τα κράτη μέλη.

Μεταξύ άλλων, τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής καταρτίστηκαν με τη χρήση των λεγόμενων «κωδίκων της Λισαβόνας». Αυτή η «λισταβοποίηση» της πολιτικής συνοχής είχε σημαντικό αντίκτυπο στη θεματική κατανομή, αλλά από τη διαδικασία εξακολουθούσε να λείπει η απαιτούμενη οικειοποίηση από τα κράτη μέλη. Η στρατηγική της Λισαβόνας ήταν πρωτοπόρος όσον αφορά τη θεματική προσέγγιση στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, παρέχοντας ορισμένα σημαντικά μαθήματα· πρόκειται τόσο για επιτυχίες όσο και για αποτυχίες.

Η παρούσα πρόταση της πολιτικής συνοχής για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 είναι υπό ανάπτυξη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επιδιώκει την καλύτερη υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» σε ευρωπαϊκό επίπεδο και (κυρίως) σε επίπεδο κρατών μελών. Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επιθυμεί στενότερη παρακολούθηση των εθνικών πρωτοβουλιών τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, μέσω της ανάπτυξης μιας συνεκτικής πρότασης για τη χρηματοδότηση των στόχων της «Ευρώπης 2020» και διασφαλίζοντας ότι οι μεταρρυθμίσεις της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνάδουν με τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της «Ευρώπης 2020».²

Η χρήση των μέσων της πολιτικής συνοχής για την υλοποίηση των εμβληματικών πρωτοβουλιών απαιτεί προσοχή στους μεταξύ τους συσχετισμούς. Ωστόσο, η συνέπεια μεταξύ της παρούσας πρότασης για την πολιτική συνοχής και των εμβληματικών πρωτοβουλιών δεν είναι ακόμη σαφής. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίο να υπάρχουν σαφείς χάρτες πορείας που θα καταδεικνύουν με ποιον τρόπο μπορούν να συμβάλουν τα διαφορετικά επίπεδα δράσης και τα διάφορα μέσα στις εμβληματικές πρωτοβουλίες.

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2010), Έγγραφο αξιολόγησης της στρατηγικής της Λισαβόνας, Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, SEC(2010), 114 τελικό, Βρυξέλλες, 2.2.2010.

² Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2011), *Structural and Cohesion Policies for 2020: tools to overcome the crisis (Διαρθρωτικές Πολιτικές και Πολιτική Συνοχής για το 2020: εργαλεία για να ξεπεραστεί η κρίση)*, υπόμνημα, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών – Θεματικό Τμήμα Β: Διαρθρωτικές Πολιτικές και Πολιτική Συνοχής, Βρυξέλλες, Νοέμβριος 2011.

Οι εμβληματικές πρωτοβουλίες και η υλοποίησή τους στις ευρωπαϊκές πολιτικές

Η μελέτη παρουσιάζει μια **επισκόπηση των επτά εμβληματικών πρωτοβουλιών** και υποδεικνύει πιθανά μέσα υλοποίησής τους στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών πολιτικών και ειδικότερα στο πλαίσιο των μέσων της πολιτικής συνοχής. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θεσπίζει επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες:

1. Ένωση καινοτομίας
2. Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη
3. Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης
4. Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποδοτικά τους πόρους
5. Νεολαία σε κίνηση
6. Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας
7. Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας

Οι εμβληματικές πρωτοβουλίες αντιστοιχούν στους σκοπούς και στους στόχους της στρατηγικής. Ωστόσο, ο θεματικός προσανατολισμός των εμβληματικών πρωτοβουλιών είναι πολυδιάστατος και λαμβάνει υπόψη πολλά διαφορετικά επίπεδα δράσης (Ευρωπαϊκή Ένωση, κράτος μέλος, τοπικό και περιφερειακό επίπεδο) για την επίτευξη των σχετικών στόχων της «Ευρώπης 2020». Ορισμένες από τις πρωτοβουλίες εξελίχθηκαν από προηγούμενα έργα και προγράμματα και στηρίζονται σε υπάρχοντα θεμέλια (π.χ. Ένωση καινοτομίας, Ψηφιακό θεματολόγιο). Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι εν λόγω εμβληματικές πρωτοβουλίες είναι ιδιαίτερα ώριμες όσον αφορά την ανάπτυξή τους και η σχετική τεκμηρίωση παρέχει λεπτομερή σχέδια δράσης για βελτίωση. Άλλες πρωτοβουλίες είναι λιγότερο αναπτυγμένες (π.χ. Πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας, Νεολαία σε κίνηση). Αυτές οι δύο τελευταίες πρωτοβουλίες έχουν κοινωνικό προσανατολισμό και, ως εκ τούτου, στερούνται της οικονομικής ώθησης των θεματικών τομέων που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Επιπλέον, η υλοποίηση των πρωτοβουλιών με κοινωνικό προσανατολισμό συνήθως εξαρτάται περισσότερο από το τοπικό και περιφερειακό επίπεδο απ' ό,τι οι θεματικοί τομείς που αφορούν τη βιομηχανία και την καινοτομία. Για κάθε μία από τις εμβληματικές πρωτοβουλίες, η μελέτη παρέχει ένα ενημερωτικό δελτίο.

Ο πολυδιάστατος χαρακτήρας των πρωτοβουλιών συνεπάγεται έναν βαθμό θεματικής αλληλεπικάλυψης μεταξύ διαφορετικών διόδων. Οι εμβληματικές πρωτοβουλίες δεν διαθέτουν δικό τους προϋπολογισμό και η υλοποίησή τους εξαρτάται από τον αποτελεσματικό συντονισμό και τη διαχείριση διαφόρων χρηματοδοτικών πόρων. Η εξέταση των διαφόρων εγγράφων σχετικά με τις εμβληματικές πρωτοβουλίες, καθώς και της τρέχουσας πρότασης της πολιτικής συνοχής, καταδεικνύει με τον πλέον σαφή τρόπο ότι η τρέχουσα πρόταση της πολιτικής συνοχής³ δεν περιλαμβάνει ρητά τις εμβληματικές πρωτοβουλίες, αλλά τα έγγραφα ανακοίνωσης για τις εμβληματικές πρωτοβουλίες αναφέρουν διάφορα χρηματοδοτικά μέσα, και συγκεκριμένα το Ευρωπαϊκό Ταμείο

³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011), Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 {SEC(2011) 1141 τελικό} {SEC(2011) 1142 τελικό, COM(2011) 615 τελικό, Βρυξέλλες, 6.10.2011.

Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Άλλα μέσα πολιτικής, κυρίως το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο (ΠΠ7) και το διάδοχο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», αναφέρονται άμεσα και εντατικά τις σχετικές εμβληματικές πρωτοβουλίες. Ωστόσο, η υλοποίηση των εμβληματικών πρωτοβουλιών βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη χρηματοδοτική στήριξη από τα μέσα της πολιτικής συνοχής.

Η τρέχουσα πρόταση της πολιτικής συνοχής αναφέρεται ελάχιστα στις εμβληματικές πρωτοβουλίες. Η πρόταση είναι προσανατολισμένη στην κατεύθυνση των 11 θεματικών στόχων που καλύπτουν τα πέντε ταμεία που συμπεριλαμβάνονται στο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης (Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)). Ωστόσο, παρότι οι στόχοι αυτοί συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τις εμβληματικές πρωτοβουλίες, δεν λαμβάνουν υπόψη τα σχέδια δράσης που προτείνονται στις ανακοινώσεις των εμβληματικών πρωτοβουλιών.

Κατά τη σύγκριση των διαφόρων θεματικών στόχων, των διαφόρων πεδίων χρηματοδότησης και του θεματικού προσανατολισμού των εμβληματικών πρωτοβουλιών, προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα. Για τις εμβληματικές πρωτοβουλίες «Ψηφιακό θεματολόγιο», «Ένωση καινοτομίας» και «Βιομηχανική πολιτική» το ΕΤΠΑ καλύπτει ευρύ φάσμα σχετικών θεμάτων, όμως ο ρόλος του ΕΤΠΑ σε σχέση με την πρωτοβουλία «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους» είναι λιγότερο σαφής. Όσον αφορά τους κοινωνικούς παράγοντες, οι εμβληματικές πρωτοβουλίες για τις «Νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» και την «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας» είναι συνδεδεμένες κυρίως με το ΕΚΤ. Η «Νεολαία σε κίνηση» είναι κάπως λιγότερο σημαντική όσον αφορά το ΕΚΤ, αλλά καλύπτεται από άλλα μέσα που δεν ανήκουν στην πολιτική συνοχής, όπως το πρόγραμμα δια βίου μάθησης. Το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ αναφέρουν άμεσα τη συμβολή στην καινοτομία, τη βελτίωση των υποδομών ΤΠΕ, την αποδοτικότητα των πόρων, τη στήριξη των ΜΜΕ και την ανάπτυξη δεξιοτήτων.

Παραδείγματα εφαρμογής της στρατηγικής της Λισαβόνας στην τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού

Συνολικά, η στρατηγική της Λισαβόνας επέδρασε στην τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού 2007-2013 σε θεματικό επίπεδο και σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή του περιφερειακού και τοπικού επιπέδου. Ο μεγαλύτερος αντίκτυπος διαφαίνεται στα εθνικά προγράμματα πλαίσια αναφοράς και στα επιχειρησιακά προγράμματα. Όσον αφορά τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, στις περισσότερες περιπτώσεις μόνο το κεντρικό επίπεδο έχει συμμετάσχει στην εκπόνηση και την εφαρμογή των θεματικών τομέων που αφορούν τη στρατηγική της Λισαβόνας. Η μικρότερη συμμετοχή των θεματικών πεδίων που αφορούν τη Λισαβόνα εντοπίστηκε σε κράτη μέλη όπου τα υλικά έργα υποδομής ευνοούνται ή έχουν μεταφερθεί από την προηγούμενη περίοδο. Μόνο τα κράτη μέλη που έχουν πάνω από ένα ορισμένο επίπεδο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ και μεγαλύτερο ιστορικό συμμετοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση επικεντρώθηκαν σε άυλα έργα που ήταν περισσότερο εναρμονισμένα με την ατζέντα της Λισαβόνας.

Η υλοποίηση των θεματικών πεδίων της Λισαβόνας έχει γίνει αποδεκτή ως υποχρεωτική στις περισσότερες περιπτώσεις, ενώ οι διαχειριστικές αρχές ευθυγράμμισαν τους προϋπολογισμούς των επιχειρησιακών προγραμμάτων με περισσότερο ή λιγότερο αυθαίρετους τρόπους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κώδικες της Λισαβόνας συνδυάστηκαν εκ των υστέρων με τις υφιστάμενες στρατηγικές. Το ίδιο ισχύει και για ορισμένες διεργασίες προγραμματισμού με τη συμμετοχή του περιφερειακού και τοπικού επιπέδου. Οι διαφορές

μεταξύ εκείνων που συμπεριέλαβαν περιφερειακούς φορείς στο σύνολο των διαδικασιών προγραμματισμού και εκείνων που αντιμετώπισαν τη συμμετοχή αυτή ως αναπόφευκτο βάρος συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τα κράτη μέλη που διαθέτουν αποκεντρωμένες διοικήσεις και τα κράτη μέλη με κεντρικές διοικήσεις αντίστοιχα. Περαιτέρω διαφορές παρατηρούνται σε κράτη μέλη όπου το μέγεθος της χώρας απαιτεί μια πιο αποκεντρωμένη προσέγγιση.

Μία άλλη διαφορά προκύπτει μεταξύ υλικών έργων υποδομής και άυλων έργων σε επίπεδο καινοτομίας και κοινωνίας. Ενώ η διαχείριση των πρώτων πραγματοποιείται σε πιο κεντρικό επίπεδο, η διαχείριση των τελευταίων πραγματοποιείται σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Η επιλογή μεταξύ κεντρικής και περιφερειακής υλοποίησης είναι επίσης ζήτημα αποτελεσματικότητας· τα κράτη μέλη που έχουν περιφερειακή οργάνωση περισσότερο από αναγκαιότητα παρά λόγω κληρονομιάς (π.χ. λόγω του μεγέθους τους, όπως η Πολωνία) αντιμετωπίζουν αυτό το δίλημμα πιο άμεσα και με διάφορα επίπεδα επιτυχίας. Ορισμένα θεματικά πεδία και ευρείες πολιτικές (π.χ. το ψηφιακό θεματολόγιο) κατανέμονται σε διάφορα εθνικά και περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα και υλοποιούνται με μικτό τρόπο.

Η διαδικασία παρακολούθησης της εφαρμογής της στρατηγικής της Λισαβόνας δεν είναι υποχρεωτική και, συνεπώς, η επικαιροποιημένη ενδεικτική κατανομή του προϋπολογισμού δεν αντανakλάται στην πλειονότητα των ετήσιων εκθέσεων υλοποίησης. Στην πράξη, ορισμένα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν τους κώδικες στο σύστημα υποβολής αναφορών, όμως οι διαφορές στη σχετική διαδικασία δεν επιτρέπουν ολοκληρωμένη αξιολόγηση της προσαρμογής στη στρατηγική της Λισαβόνας.

Οι διάφοροι τρόποι υλοποίησης έργων ευθυγραμμισμένων με τη στρατηγική της Λισαβόνας καταδεικνύουν ότι δεν είναι εφικτή η γενίκευση της ορθής και μη ορθής υλοποίησης. Ωστόσο, οι περιπτωσιολογικές μελέτες αποκαλύπτουν ότι τα πιο επιτυχημένα έργα ήταν αυτά που είχαν σφαιρικό χαρακτήρα. Στη Σουηδία, η «A&O» είναι μία από τις πέντε εθνικές θεματικές ομάδες του ΕΚΤ που δραστηριοποιείται στη διάδοση εμπειριών που αποκτούνται από τα έργα. Η A&O είναι επιφορτισμένη με την κατάρτιση, την ανάλυση και την ανταλλαγή εμπειριών από έργα που συνδέονται με τη μάθηση στον χώρο εργασίας. Στόχος είναι η προώθηση της αξίας της συνεχούς μάθησης στον χώρο εργασίας σε ενδιαφερόμενα μέρη της αγοράς εργασίας, όπως οι οργανώσεις εργοδοτών και οι φορείς χάραξης πολιτικής.

Το ιρλανδικό πρόγραμμα για την αγορά εργασίας «Ισότητα στην εργασία» έχει εστιάσει στη μεταρρύθμιση και στην ανάπτυξη πολιτικών και πρακτικών στον τομέα των ανθρώπινων πόρων με στόχο την ενίσχυση της ισότητας και της πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Τα μέτρα ενεργοποίησης απευθύνονται σε εργοδότες, παραγωγούς υπηρεσιών και μειονεκτούσες ομάδες (ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρία, ταξιδιώτες, μόνοι γονείς, γυναίκες, εθνοτικές μειονότητες και πρόσφυγες) που ανήκουν στους τέσσερις βασικούς τομείς απασχόλησης στην Ιρλανδία, ήτοι στον τομέα της υγείας, στον τομέα της δημόσιας τοπικής διοίκησης, στον ιδιωτικό τομέα, και στον πολύ μεγάλο τομέα των κοινοτήτων και του εθελοντισμού.

Στην Πολωνία δεν επιλέχθηκε κάποιο συγκεκριμένο έργο ως περιπτωσιολογική μελέτη. Αντ' αυτού, η πολωνική διοίκηση επεσήμανε τη συνολική υλοποίηση του θεματικού τομέα της καινοτομίας με συνδυαστική προσέγγιση «εκ των άνω προς τα κάτω» (κεντρικό επιχειρησιακό πρόγραμμα) και «εκ των κάτω προς τα άνω» (κάθε βοεβοδάτο⁴ έχει ένα πρόγραμμα καινοτομίας) για την υλοποίηση του θεματικού πεδίου.

⁴ Διοικητική περιοχή στην Πολωνία

Τα διασυνοριακά προγράμματα ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό την προσέγγιση εκ των κάτω προς τα άνω, με ουσιαστική συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών φορέων. Ωστόσο, τα διασυνοριακά έργα αντιμετωπίζουν διαφορετικά προβλήματα, όπως η γλώσσα και οι πολιτιστικοί φραγμοί. Στις περιπτώσεις αυτές υλοποιούνται περισσότερα άυλα έργα με τη στήριξη διαφορετικής οικονομικής διάδρασης σε διασυνοριακό επίπεδο.

Σε ορισμένες περιπτώσεις έχει αποδειχθεί ότι η ανάμιξη πολλών διοικητικών επιπέδων παρεμποδίζει τη γόνιμη υλοποίηση ενός έργου. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, η κεντρική διοίκηση απέφυγε τη συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης και ενέπλεξε απευθείας τους δικαιούχους στην εφαρμογή συστημάτων αποδοτικής χρήσης των πόρων. Η προσέγγιση αυτή εξοικονόμησε κατά πάσα πιθανότητα σημαντικούς διοικητικούς πόρους.

Αν και διαφορετικές ως προς τον θεματικό προσανατολισμό και τη διαχείρισή τους, οι περιπτώσιολογικές μελέτες παρουσιάζουν μόνο μια μικρή εικόνα της ευρωπαϊκής υλοποίησης της ατζέντας της Λισαβόνας. Ωστόσο, είναι προφανές από τις περιπτώσιολογικές μελέτες ότι η διαδικασία υλοποίησης δεν αφορά μόνο το επίπεδο του έργου, αλλά και τον συνολικό κύκλο διαχείρισης των προγραμμάτων και το ευρύτερο πλαίσιο.

Εντούτοις, η πρόσφατη οικονομική κρίση του 2008 είχε σοβαρό αντίκτυπο στην τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού 2007-13. Καθώς η ατζέντα της Λισαβόνας σχεδιάστηκε πριν από το 2008, ορισμένες πτυχές ήταν ακατάλληλες και δεν ήταν απαραίτητες κατά την περίοδο της κρίσης. Παρότι η ατζέντα της Λισαβόνας κινούνταν προς τη σωστή κατεύθυνση, δεν είχε συνέπεια στην υλοποίησή της και, ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θεώρησαν ότι το όλο εγχείρημα έχει μικρή πρακτική αξία.

Χάρτες πορείας για τις εμβληματικές πρωτοβουλίες

Προκειμένου να παρουσιαστεί μια πορεία υλοποίησης για τις εμβληματικές πρωτοβουλίες, οι τελευταίες εντάχθηκαν σε έναν οικουμενικό πλέγμα χαρτών πορείας, το οποίο σε κάθε περίπτωση καθορίζει και παρέχει απαντήσεις στα ερωτήματα του ποιος κάνει τι, σε ποιο επίπεδο, πότε και πώς. Έχουν σχεδιαστεί λεπτομερείς εικόνες για κάθε εμβληματική πρωτοβουλία, δεν υπάρχει κοινή προσέγγιση όσον αφορά την υλοποίηση. Συγκεκριμένες εμβληματικές πρωτοβουλίες προβλέπουν σημαντικό έργο σε επίπεδο ΕΕ βραχυπρόθεσμα (π.χ. «Ψηφιακό θεματολόγιο» και «Βιομηχανική πολιτική»), ενώ άλλες λειτουργούν σε επίπεδο κρατών μελών με μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δραστηριότητες (π.χ. «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας»).

Ο χαρακτηρισμός μιας δράσης ως βραχυπρόθεσμης, μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης εξαρτάται από το κράτος μέλος και τις αντίστοιχες δομές διακυβέρνησής του. Δράσεις οι οποίες υλοποιούνται βραχυπρόθεσμα σε πιο αναπτυγμένες περιφέρειες συχνά αποτελούν μακροπρόθεσμες δραστηριότητες στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Αντιθέτως, όσον αφορά τα ταμεία και τα μέσα πολιτικής, διαφαίνεται ένα αρκετά καθολικό μοτίβο. Παρότι ο «Ορίζοντας 2020» είναι λίγο έως πολύ ένα καθολικό μέσο που συνδέεται με όλες σχεδόν τις εμβληματικές πρωτοβουλίες, τα άλλα μέσα επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες δραστηριότητες. Στον τομέα της πολιτικής συνοχής καθορίζεται σαφής κατανομή καθηκόντων, στο πλαίσιο της οποίας το ΕΤΠΑ καλύπτει τους υλικούς παράγοντες (ήτοι υλικές υποδομές) και το ΕΚΤ καλύπτει τα άυλα στοιχεία (ήτοι ανθρώπινους πόρους και δεξιότητες). Το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ είναι συμπληρωματικά του ΕΤΠΑ στο αντίστοιχο περιβάλλον τους, και το Ταμείο Συνοχής αναλαμβάνει την ευθύνη για ορισμένους υλικούς παράγοντες κατά περίπτωση, κυρίως όσον αφορά την εμβληματική πρωτοβουλία «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποδοτικά τους πόρους».

Ωστόσο, κάθε χάρτης πορείας καλύπτει δραστηριότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επίπεδο κράτους μέλους, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι δραστηριότητες απαριθμούνται λεπτομερώς και συγκεντρωτικά μεταξύ κρατών μελών όπου κυριαρχούν οι ανεπτυγμένες και σε μετάβαση περιφέρειες και κρατών μελών όπου κυριαρχούν λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Στις παραγράφους που ακολουθούν παρουσιάζεται μία σύνοψη των χαρτών πορείας.

Η εμβληματική πρωτοβουλία «**Ένωση καινοτομίας**» έχει ως στόχο τη στήριξη των πολιτικών έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας για θεματικούς τομείς όπως η αλλαγή του κλίματος, η αποδοτικότητα της ενέργειας και των πόρων, η υγεία και η δημογραφική αλλαγή. Η εμβληματική πρωτοβουλία πρέπει να παρέχει συνέργειες μεταξύ των διαφόρων πολιτικών και μέσων σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών. Συμμετέχουν διάφορα ευρωπαϊκά μέσα (π.χ. έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα, πρόγραμμα δια βίου μάθησης, ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, κ.λπ.), ιδίως σε αυτό θεματικό πεδίο, αλλά τα κράτη μέλη διαθέτουν επίσης εθνικές και περιφερειακές πολιτικές και προγράμματα που σχετίζονται με αυτό το πεδίο. Η εμβληματική πρωτοβουλία παρέχει την ευκαιρία για θέσπιση ενοποιημένου πλαισίου καινοτομίας· ωστόσο, πρέπει να υπάρξει ένας συμβιβασμός μεταξύ της επιδίωξης της συνοχής και της προαγωγής της αριστείας. Από τη μία πλευρά παρατηρείται αύξηση της ανταγωνιστικότητας παγκοσμίως, και από την άλλη πλευρά έλλειψη δημόσιας χρηματοδότησης και κατακερματισμένο επιχειρησιακό περιβάλλον. Σε επίπεδο ΕΕ, εντοπίζεται μια εκτεταμένη δέσμη δράσεων σε βραχυπρόθεσμη βάση για τον καθορισμό και την τυποποίηση του πλαισίου και τη θέσπιση μηχανισμών ειδικής στήριξης (π.χ. για την κινητικότητα των ερευνητών). Οι εν λόγω δραστηριότητες εξυπηρετούν το στόχο της συνοχής και των επιδόσεων μεσοπρόθεσμα, οδηγώντας στην ενίσχυση του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας μακροπρόθεσμα. Σε επίπεδο κρατών μελών καθώς και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο δεν απαιτούνται νεωτεριστικά εγχειρήματα· αντ' αυτού απαιτούνται σταθερά και συνεκτικά βήματα για τη βελτίωση των υφιστάμενων δομών, προσαρμογή και συντονισμός των εργαλείων, καθώς και βελτίωση των υποδομών έρευνας.

Η εμβληματική πρωτοβουλία «**Ψηφιακό θεματολόγιο**» αποσκοπεί στη στήριξη της ενιαίας ψηφιακής αγοράς με τη βελτίωση της ταχείας και υπερταχείας πρόσβασης στο διαδίκτυο και των διαλειτουργικών εφαρμογών. Αυτό περιλαμβάνει την ευρυζωνική πρόσβαση για όλες τις περιφέρειες της Ευρώπης έως το 2013, αυξημένες διαδικτυακές ταχύτητες (30 Mbps ή άνω) έως το 2020, και σύνδεση άνω του 50% των ευρωπαϊκών νοικοκυριών με το διαδίκτυο σε ταχύτητα πάνω από 100 Mbps. Η εν λόγω εμβληματική πρωτοβουλία επικεντρώνεται στην ευρεία βελτίωση υλικών και άυλων παραγόντων που σχετίζονται με τις ΤΠΕ. Το δυναμικό ενός πλαισίου ενιαίας αγοράς για τις ΤΠΕ και η ισχυρή αγορά των ΤΠΕ αποτελούν σημαντικούς συντελεστές επιτυχίας που σχετίζονται με την πρωτοβουλία αυτή. Από την άλλη πλευρά, ο προσανατολισμός προς την αγορά μπορεί επίσης να οδηγήσει σε δυσλειτουργίες της αγοράς, που θα απαιτήσουν κάποια μορφή δημόσιας παρέμβασης. Αυτό ισχύει κυρίως στις χώρες της ΕΕ-12, που συχνά δεν διαθέτουν επαρκή βασική υποδομή στα δίκτυα ΤΠΕ. Σε επίπεδο ΕΕ, προβλέπεται σε βραχυπρόθεσμη βάση η δημιουργία ενός νομικού και διαδικαστικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένης της παροχής καθοδήγησης προς τα κράτη μέλη. Αυτό θα οδηγήσει στη δημιουργία ικανών ευρωπαϊκών οργανισμών και στον καθορισμό ενός διαλειτουργικού και διασυνοριακού δικτύου μεσοπρόθεσμα, καθώς και στην πανευρωπαϊκή ηλεκτρονική διακυβέρνηση μακροπρόθεσμα. Σε επίπεδο κρατών μελών καθώς και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, δίνεται έμφαση στην ενίσχυση των δεξιοτήτων ΤΠΕ βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα, και στη βελτίωση της υποδομής μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα.

Η εμβληματική πρωτοβουλία **«Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης»** επικεντρώνεται στις οικονομικές και επιχειρηματικές πτυχές και στις πτυχές εργατικού δυναμικού λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, την καινοτομία, την αποδοτικότητα των πόρων, το επιχειρηματικό περιβάλλον, την ενιαία αγορά και τη βελτίωση της στήριξης των ΜΜΕ. Ωστόσο, αυτό το ευρύ θεματικό φάσμα μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια της επικέντρωσης, ενώ ο ανταγωνισμός μεταξύ των κρατών μελών, η έλλειψη συντονισμού και η εμβάθυνση των υφιστάμενων ανισοτήτων θέτουν επίσης σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα. Σε επίπεδο ΕΕ, η θέσπιση βιομηχανικής πολιτικής στην ΕΕ βραχυπρόθεσμα αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο, ο οποίος συνοδεύεται από συναφείς κανονισμούς και οδηγίες. Σε μεσοπρόθεσμη έως μακροπρόθεσμη βάση, η οριζόντια προσέγγιση της βιομηχανικής πολιτικής, η ενίσχυση των προτύπων της ΕΕ και η προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων ορίζονται ως ύψιστες προκλήσεις.

Σε επίπεδο κρατών μελών καθώς και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, δίνεται έμφαση βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα στην ενίσχυση των δεξιοτήτων, στη μείωση του διοικητικού φόρτου για τις ΜΜΕ και στη διασφάλιση σταθερού και αξιόπιστου επιχειρησιακού περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ. Η αναδιάρθρωση των βιομηχανιών και η προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων αναφέρονται σε μεσοπρόθεσμη βάση, ενώ η χρησιμοποίηση της τηλεματικής και η δημιουργία αποτελεσματικών δικτύων μεταφορών και εφοδιαστικής αποτελούν μακροπρόθεσμο ζήτημα.

Η εμβληματική πρωτοβουλία **«Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποδοτικά τους πόρους»** καλύπτει πολύ ευρύ φάσμα της αποδοτικότητας των πόρων και της προστασίας του περιβάλλοντος σε σχέση με όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, υπογραμμίζοντας τον οριζόντιο χαρακτήρα του θεματικού τομέα. Ωστόσο, αυτή η οριζόντια διάσταση συνεπάγεται ότι αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα θα δημιουργηθούν μόνο μέσω της υλοποίησης στο σύνολο της ΕΕ. Η ταχέως αναπτυσσόμενη «πράσινη» βιομηχανία της ΕΕ μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό πλεονέκτημα σε παγκόσμιο επίπεδο. Ταυτόχρονα, ο παγκοσμιοποιημένος βιομηχανικός ανταγωνισμός αντιμετωπίζει την ευρωπαϊκή βιομηχανία με προϊόντα σε χαμηλές τιμές και χαμηλά περιβαλλοντικά πρότυπα, καθιστώντας λιγότερο ευπρόσδεκτη την υιοθέτηση αυστηρών νομικών αλλαγών προς την κατεύθυνση της αποδοτικότητας των πόρων. Σε επίπεδο ΕΕ, προβλέπεται ένας μακρής κατάλογος δραστηριοτήτων σε βραχυπρόθεσμη βάση, ο οποίος καλύπτει τη διαμόρφωση νέων οραμάτων και στρατηγικών (π.χ. για τη βιοποικιλότητα), την αναθεώρηση υφιστάμενων πολιτικών, τη λειτουργικότητα με τη βοήθεια χρηματοδοτικών μέσων, δομών και διατάξεων παρακολούθησης, μεταξύ άλλων. Μεσοπρόθεσμα, μελετάται η θέσπιση συγκεκριμένων εργαλείων (π.χ. ανάλυση κύκλου ζωής, οικολογική σήμανση, πράσινες δημόσιες συμβάσεις και άλλα), οδηγώντας σε μακροπρόθεσμη στήριξη της έρευνας, στην εισαγωγή μέσων που βασίζονται στην αγορά και στην κατάργηση αντιπαραγωγικών επιδοτήσεων. Σε επίπεδο κρατών μελών καθώς και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, βραχυπρόθεσμα δίνεται έμφαση στην οριστικοποίηση του νομικού και διοικητικού πλαισίου (όπου απαιτείται), το οποίο θα οδηγήσει μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στην εφαρμογή πολύ συγκεκριμένων δράσεων (π.χ. ενεργειακή απόδοση κτιρίων, ανάπτυξη τεχνολογιών αποθήκευσης, εισαγωγή φορολογικών κινήτρων κ.λπ.).

Η εμβληματική πρωτοβουλία **«Νεολαία σε κίνηση»** αντιμετωπίζει τα υψηλά επίπεδα ανεργίας των νέων, υποδεικνύοντας δράσεις σχετικά με την εκπαιδευτική και επαγγελματική κινητικότητα και τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, το προφανές πλεονέκτημα του συντονισμού και της εναρμόνισης των πολιτικών και των συστημάτων των κρατών μελών κατά κάποιο τρόπο διακυβεύεται από το μακρό χρονοδιάγραμμα που απαιτείται για να αποφέρουν καρπούς οι επενδύσεις στον τομέα της εκπαίδευσης, ενώ η

συνδεσιμότητα με την τοπική αγορά εργασίας και η διαρροή εγκεφάλων μπορεί να αποτελέσουν πρόσθετα εμπόδια. Σε επίπεδο ΕΕ, η πρόκληση βραχυπρόθεσμα έγκειται στον καθορισμό μιας ατζέντας εκσυγχρονισμού της εκπαίδευσης που πρέπει να διενεργηθεί από τα οικεία προγράμματα (π.χ. Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig, Erasmus Mundus, Tempus) σε μεσοπρόθεσμη βάση. Σε επίπεδο κρατών μελών καθώς και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο δίνεται έμφαση στην άμεση βελτίωση της εισόδου στην αγορά εργασίας, ενώ οι επενδύσεις σε υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό και η θέσπιση πλαισίων προσόντων μεσοπρόθεσμα θα οδηγήσουν σε βελτιωμένα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και μειωμένα ποσοστά εγκατάλειψης μακροπρόθεσμα.

Η εμβληματική πρωτοβουλία «**Νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας**» συνδέεται στενά με τη «Νεολαία σε κίνηση», μετατοπίζοντας την εστίαση στην επαγγελματική κατάρτιση με στόχο την εκπαίδευση με βάση τη ζήτηση και τη πρακτική εκμάθηση στην εργασία. Το κύριο μέλημα είναι η ανταπόκριση των δεξιοτήτων στη ζήτηση που υπάρχει στην αγορά εργασίας και η εναρμόνιση σε επίπεδο ΕΕ. Οι εθνικές αρμοδιότητες συνιστούν σοβαρό εμπόδιο στον τομέα αυτό και η προσαρμογή των εθνικών διοικήσεων στις ταχέως μεταβαλλόμενες ανάγκες των επιχειρήσεων μπορεί να πολύ αδύναμη ή αργή, εξ ου και η έμφαση στην προσέγγιση της πρακτικής κατάρτισης. Σε επίπεδο ΕΕ, βραχυπρόθεσμα δίνεται έμφαση στην επανεξέταση των σχετικών οδηγιών και πολιτικών, ενώ μεσοπρόθεσμα στη σύσταση ενός ταμείου ένταξης για τους υπηκόους τρίτων χωρών. Σε επίπεδο κρατών μελών καθώς και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, όπου διεξάγεται η κύρια δράση, οι διοικήσεις πρέπει να επικεντρωθούν βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα στη βελτίωση των δεξιοτήτων, σε επενδύσεων στις υποδομές και στη στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας. Σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση, η έμφαση μετατοπίζεται σε συγκεκριμένα προγράμματα κατάρτισης και δεξιοτήτων και στα πλαίσια δια βίου μάθησης. Η θέσπιση πλαισίων «ευελιξίας με ασφάλεια» αναφέρεται ως μακροπρόθεσμο ζήτημα.

Η εμβληματική πρωτοβουλία «**Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας**» αντιμετωπίζει την ανισότητα μεταξύ πλούτου και φτώχειας (και της σχετικής ανεργίας) σε όλη την Ευρώπη. Βασικός στόχος είναι η προώθηση του ζητήματος της φτώχειας στην ημερήσια διάταξη. Προκειμένου να διευκολυνθεί η διεξαγωγή εμπεριστατωμένης συζήτησης σχετικά με το θέμα αυτό, αντιμετωπίζεται το ζήτημα της έλλειψης επαρκών δεδομένων για την υποστήριξη θεωρητικών εκτιμήσεων. Ωστόσο, το πεδίο αυτό δεν είναι απαλλαγμένο από προβλήματα, καθώς τα κράτη μέλη είτε στερούνται ικανότητας είτε προθυμίας (για διάφορους λόγους) για την υλοποίηση των αναγκαίων δραστηριοτήτων. Σε επίπεδο ΕΕ, η προώθηση της έρευνας βάσει στοιχείων βραχυπρόθεσμα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, η οποία θα πρέπει να οδηγήσει στη μεσοπρόθεσμη στήριξη των πρωτοβουλιών κοινωνικής οικονομίας και της εταιρικής σχέσης. Σε επίπεδο κρατών μελών καθώς και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, όπου διεξάγεται η κύρια δράση, οι διοικήσεις πρέπει να επικεντρωθούν στη βελτίωση των πολιτικών και του συντονισμού βραχυπρόθεσμα, με τη συνδρομή της έρευνας βάσει τεκμηριωμένων στοιχείων μεσοπρόθεσμα, γεγονός που θα οδηγήσει στην αποτελεσματική διαχείριση της μετανάστευσης και στην ευελιξία της εκπαίδευσης και της κατάρτισης μακροπρόθεσμα.

Βασικά πορίσματα και συστάσεις

Η ανάλυση των διαφόρων χαρακτηριστικών της υλοποίησης των εμβληματικών πρωτοβουλιών αποκαλύπτει ότι οι πρωτοβουλίες καθορίστηκαν με σκοπό την καλύτερη καθοδήγηση της υλοποίησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ωστόσο, ο σκοπός αυτός δεν έχει αναγνωριστεί στην περίπτωση της αναπτυξιακής πολιτικής. Με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης, προτείνονται οι ακόλουθες συστάσεις για την καλύτερη ενσωμάτωση των

εμβληματικών πρωτοβουλιών στα μέσα πολιτικής και για τη διασφάλιση συνεκτικής ευθυγράμμισης κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού. Τα διδάγματα που αντλήθηκαν κατά την υλοποίηση της ατζέντας της Λισαβόνας πρέπει να οδηγήσουν σε βελτιώσεις στην υλοποίηση της μελλοντικής στρατηγικής.

Η «λισταβονοποίηση» της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ατζέντα της Λισαβόνας ήταν περισσότερο μια στρατηγική από την κορυφή προς τη βάση όπου έλειπε ένας βαθμός οικειοποίησης από τα κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η ανάλυση των στρατηγικών και των αφηρημένων εννοιών σε ρεαλιστικές ιδέες έργων που μπορούν να γίνουν κατανοητές και να υιοθετούνται σε τοπικό επίπεδο. Αυτό είναι ένα σημείο ζωτικής σημασίας τόσο για τον προγραμματισμό και τις διαβουλεύσεις όσο και για την υλοποίηση, καθώς διευκολύνει τον προσανατολισμό των φορέων των προγραμμάτων και των δικαιούχων. Αυτές οι ιδέες έργων πρέπει να είναι ενδεικτικές, επιτρέποντας στους ενδιαφερόμενους φορείς με την απαιτούμενη ικανότητα να σχεδιάζουν τις παρεμβάσεις τους, στηρίζοντας όμως τις επιδόσεις των λιγότερο ικανών φορέων. Το πλαίσιο στήριξης σε επίπεδο ΕΠ αποδείχθηκε επίσης χρήσιμη επένδυση, επιτρέποντας την αρωγή και την καθοδήγηση σε τοπικό επίπεδο.

1. Επί του παρόντος οι ευρωπαϊκές στρατηγικές εξακολουθούν να θεωρούνται αποστασιοποιημένες και μη εφαρμόσιμες. Είναι αναγκαία η ανάλυση των ευρωπαϊκών στρατηγικών και εννοιών σε κατανοητές και εφαρμόσιμες δράσεις που μπορούν να υιοθετούνται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.
2. Οι διαχειριστικές αρχές έχουν ενσωματώσει τους κώδικες αντιστοίχισης στο σύστημα παρακολούθησης. Τώρα οι κώδικες αυτοί χρησιμοποιούνται ως βασικός δείκτης. Για τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας που θα βασίζεται σε αυτό το «αποτέλεσμα μάθησης», θα ήταν χρήσιμο να διατηρηθεί το στοιχείο του κώδικα αντιστοίχισης για μελλοντικές χορηγήσεις προς τους στόχους της «Ευρώπης 2020».
3. Συνιστάται η θέσπιση διατάξεων για τον «αυτοματισμό» μεταξύ της πορείας υλοποίησης του προγράμματος (όπως εκφράζεται στις οικονομικές επιδόσεις) και της αλλαγής του «δείκτη αντιστοίχισης». Από την περίοδο 2007-2013, τα προγράμματα έχουν κώδικες αντιστοίχισης «σε επίπεδο μέτρων», και θα ήταν χρήσιμη η εισαγωγή ενός κλειδιού εκατοστιαίας συνεισφοράς ανά μέτρο, μέσω του οποίου θα υπολογίζεται αυτόματα η πρόοδος των κωδίκων αντιστοίχισης σύμφωνα με την οικονομική πρόοδο. Οι μετέπειτα αναθεωρήσεις του προγράμματος μπορούν να εισαχθούν εύκολα είτε σε επίπεδο μέτρου είτε στα κλειδιά εκατοστιαίας συνεισφοράς. Μια τέτοια προσέγγιση θα παρέχει μια επαρκή εικόνα της πραγματικότητας σχεδόν χωρίς κανένα διοικητικό φόρτο, που αποτελεί διαρκή προβληματισμό για τις διαχειριστικές αρχές και τα οικεία τμήματα παρακολούθησης.
4. Η διασφάλιση της συνέπειας μεταξύ ευρωπαϊκών και εθνικών μέσων πρέπει να περιλαμβάνει τη διαχείριση των συνεργειών μεταξύ των διαφόρων μέσων που έχουν θεσπιστεί.

Η υλοποίηση των εμβληματικών πρωτοβουλιών με τη χρήση μέσων της πολιτικής συνοχής

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» διαμόρφωσε τις εμβληματικές πρωτοβουλίες με στόχο την καλύτερη συμμετοχή των κρατών μελών. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή δεν έχει ακόμη φθάσει στα κράτη μέλη, και αυτό δεν θα αλλάξει χωρίς τη συνεπή εφαρμογή των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων.

Συστάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο

5. Δεδομένου ότι οι εν λόγω πρωτοβουλίες αποτελούν κεντρικό τμήμα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», πρέπει να αντιμετωπιστεί η έλλειψη προσαρμογής και συντονισμού μεταξύ της πολιτικής συνοχής και της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
6. Όλες οι εμβληματικές πρωτοβουλίες πρέπει να προβάλλονται με τέτοιο τρόπο ώστε οι εκπρόσωποι των κρατών μελών σε όλα τα επίπεδα να γνωρίζουν την ύπαρξή τους.
7. Η εδαφική συνοχή θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον σχεδιασμό των χαρτών πορείας των εμβληματικών πρωτοβουλιών και κατά την υλοποίηση των εμβληματικών πρωτοβουλιών.
8. Η ευθυγράμμιση της πολιτικής συνοχής με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» απαιτεί τόσο τη διάθεση χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής στις εμβληματικές πρωτοβουλίες όσο και τη διασφάλιση κατάλληλου πλαισίου συνθηκών. Η λογική της παρέμβασης της πολιτικής συνοχής πρέπει να εστιάζει σε τομείς διαρθρωτικών και ρυθμιστικών αλλαγών, καθώς και στην ανάπτυξη ικανοτήτων.
9. Η συνοχή μεταξύ των εμβληματικών πρωτοβουλιών και των ΕΤΠΑ και ΕΚΤ θα πρέπει να αναλυθεί και να καθοριστεί στους γενικούς κανονισμούς των μέσων της πολιτικής συνοχής.
10. Οι δείκτες που ορίζονται για την αξιολόγηση των διαρθρωτικών ταμείων πρέπει να αντανakλούν τους στόχους των εμβληματικών πρωτοβουλιών.
11. Πρέπει να αποφεύγεται η επικάλυψη των διαδικασιών και των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων και να διασφαλίζεται η διαφάνεια.

Συστάσεις σε επίπεδο κρατών μελών

12. Κατά τον καθορισμό επιχειρησιακών προγραμμάτων, η οριοθέτηση θα πρέπει να συνάδει σαφώς με τις διόδους των εμβληματικών πρωτοβουλιών.
13. Τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους σκοπούς και τους στόχους των εμβληματικών πρωτοβουλιών στο πλαίσιο της κατάρτισης συμβάσεων εταιρικής σχέσης.
14. Δεδομένου ότι η συνεκτίμηση των εμβληματικών πρωτοβουλιών στις συμβάσεις εταιρικής σχέσης και στα επακόλουθα επιχειρησιακά προγράμματα δεν οδήγησε στην διάθεση συμπληρωματικών κονδυλίων ή οποιουδήποτε άλλου είδους επιδότησης, πρέπει να εξεταστεί η καθιέρωση κινήτρων για τα κράτη μέλη, ώστε η ενσωμάτωση των εμβληματικών πρωτοβουλιών να μην μένει μόνο στα λόγια ή στην απλή παρακολούθηση των σχετικών κωδίκων παρέμβασης. Τέλος, πρέπει να υλοποιηθούν έργα που δημιουργούν διόδους και αναφέρονται σε μία από τις εμβληματικές πρωτοβουλίες αντί, για παράδειγμα, «πρότυπα έργα υλικών υποδομών». Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα με τα κράτη μέλη της ΕΕ-12.

Συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη διαδικασία υλοποίησης

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στα πρώτα στάδια των δράσεων που καθορίζουν το πλαίσιο για την υλοποίηση των εμβληματικών πρωτοβουλιών. Αυτό ισχύει τόσο για τους θεματικούς τομείς που προσδιορίζονται στους χάρτες πορείας (δηλαδή βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες δράσεις σε επίπεδο ΕΕ κυρίως με δραστηριότητες τύπου Α και στη συνέχεια δραστηριότητες τύπου Γ) όσο και για τη μορφή των διαβουλεύσεων για την τελική έκδοση των κανονισμών των διαρθρωτικών ταμείων.

15. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να διασφαλίζει την ευθυγράμμιση της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής με τις δραστηριότητες που περιγράφονται στους χάρτες πορείας, καθώς και την παρακολούθηση της υλοποίησης των διαφόρων σταδίων στους χάρτες πορείας σε εθνικό επίπεδο.
16. Λόγω της πολυπλοκότητας και της θεματικής ευρύτητας των εμβληματικών πρωτοβουλιών, προτείνεται η ολοκληρωμένη παρακολούθηση της προόδου (π.χ. υπό μορφή νοητικού χάρτη όσον αφορά τις ανακοινώσεις των εμβληματικών πρωτοβουλιών, με την υπόδειξη προηγούμενων και επόμενων εγγράφων). Επί του παρόντος, αυτό θα μπορούσε να έχει στοιχειώδη μορφή, εστιάζοντας στη δημιουργία υποστηρικτικών εγγράφων, αλλά βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα πρέπει να εξελιχθεί ώστε να αξιοποιεί τα νέα στοιχεία, ήτοι την αναθεώρηση των κανονισμών και των νέων στρατηγικών σε επίπεδο ΕΕ που αναπτύσσονται λόγω των εμβληματικών πρωτοβουλιών, κ.λπ. Η παρακολούθηση αυτή μπορεί να διαρθρωθεί είτε κατακόρυφα, διατρέχοντας τους θεματικούς τομείς των εμβληματικών πρωτοβουλιών (αντιμετωπίζοντας ζητήματα προβολής και κατανόησης), είτε οριζόντια καλύπτοντας τους τύπους «προϊόντων» (π.χ. πολιτικές, κανονισμοί, δομές, παρακολούθηση κ.λπ., αντιμετωπίζοντας ζητήματα αποτελεσματικότητας και συντονισμού).
17. Κατά τρόπο παρόμοιο με την παρακολούθηση των εμβληματικών πρωτοβουλιών, μπορεί να προβλεφθεί η θεματική συνεισφορά ομάδων εργασίας ή επιτροπών. Στην περίπτωση αυτή, η κάθετη δομή που εστιάζει σε θεματικούς τομείς είναι πιο εύχρηστη, δημιουργώντας εξειδικευμένες ομάδες εργασίας με την αναγκαία εμπειρογνωμοσύνη.

Η συμμετοχή του περιφερειακού και τοπικού επιπέδου

Η συμμετοχή στην υλοποίηση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο δεν περιορίζεται στις περιφερειακές και τοπικές διοικήσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις, άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς αποδεικνύονται καταλληλότεροι εταίροι για την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση της ευρωπαϊκής χρηματοδοτικής στήριξης. Ωστόσο το περιφερειακό και το τοπικό επίπεδο πρέπει να κατανοούν την ευρύτερη εικόνα του προγράμματος.

Συστάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο

18. Προσθήκη συγκεκριμένων ενδεικτικών προτάσεων για δράσεις από τις περιφερειακές και τοπικές αρχές στα υποστηρικτικά έγγραφα των κανονισμών. Μπορεί να θεωρηθεί ότι οι περισσότερες περιφερειακές και τοπικές αρχές δεν έχουν την ικανότητα ή το κίνητρο για συμμετοχή στη στρατηγική ανωτέρου επιπέδου των εμβληματικών πρωτοβουλιών, ιδιαίτερα δεδομένου ότι δεν προβλέπεται καμία επιπλέον χρηματοδότηση. Ως εκ τούτου, όσο πιο εύκολες και πλησιέστερες στο «τοπικό επίπεδο» είναι οι ενδεικτικές προτάσεις τόσο μεγαλύτερη θα είναι η πιθανή απορρόφηση.

Συστάσεις σε επίπεδο κρατών μελών

19. Ενίσχυση της ανάπτυξης τοπικών συμφώνων μεταξύ περιφερειακών και τοπικών αρχών με στόχο τη βελτίωση της εφαρμογής των συμβάσεων εταιρικής σχέσης.
20. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές δεν συμμετέχουν επαρκώς στην ευρωπαϊκή στρατηγική υλοποίηση και σε πολλές περιπτώσεις απαιτείται καλύτερη και πιο ολοκληρωμένη μεταφορά τεχνογνωσίας. Και πάλι, τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τη διασφάλιση συνεχούς μεταφοράς τεχνογνωσίας.
21. Συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών στις διαδικασίες προγραμματισμού και διαβούλευσης με τρόπους στους οποίους να μπορούν να αντεπεξέλθουν έχοντας ουσιαστική συνεισφορά. Υποβολή συγκεκριμένων ενδεικτικών ενεργειών σε αυτές προς έγκριση ή διερεύνηση εναλλακτικών απόψεων, αντί της εμπλοκής τους σε συζητήσεις «υψηλής πολιτικής» ή της παρουσίασης δεδομένων και μη διαπραγματεύσιμων σεναρίων.
22. Προώθηση της ανταλλαγής εμπειριών και της διάδοσης βέλτιστων πρακτικών, παρέχοντας εύκολες οδηγίες βήμα προς βήμα για την υλοποίηση των σχετικών δράσεων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», με τη συνδρομή των υπηρεσιών υποστήριξης.